

Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus* (Insecta: Coleoptera: Cucujidae) – rozmieszczenie, ekologia i problemy ochrony oraz nowe stanowiska w Polsce południowo-zachodniej*Cucujus cinnaberinus* (Coleoptera: Cucujidae) in southwestern PolandADRIAN SMOLIS¹, MARCIN KADEJ¹, JERZY M. GUTOWSKI², RAFAŁ RUTA³, MACIEJ MATRAJ⁴

¹ Pracownia Biologii Konserwatorskiej
i Ochrony Bezkręgowców
Katedra Biologii Ewolucyjnej i Ekologii
Uniwersytet Wrocławski
51–148 Wrocław, ul. Przybyszewskiego 63/77
e-mail: adek@biol.uni.wroc.pl
e-mail: entomol@biol.uni.wroc.pl

³ Katedra Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej
Uniwersytet Wrocławski
51–148 Wrocław, ul. Przybyszewskiego 63/77
e-mail: scirtes@biol.uni.wroc.pl

² Zamiejscowy Wydział Leśny w Hajnówce
Politechnika Białostocka
17–200 Hajnówka, ul. Piłsudskiego 8
e-mail: jgutowski@las.ibl.bialowieza.pl

⁴ Muzeum Przyrodnicze
Uniwersytet Wrocławski
50–335 Wrocław, ul. Sienkiewicza 21
e-mail: maciej.matraj@wp.pl

Słowa kluczowe: Coleoptera, Cucujidae, *Cucujus cinnaberinus*, *Cucujus haematodes*, ekspansja, biologia, ekologia, rozmieszczenie, ochrona, Polska.

Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763) to chrząszcz z rodziny zgniotkowatych Cucujidae, objęty ochroną ścisłą i wpisany na *Czerwoną listę zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce*. Jest gatunkiem wskaźnikowym dla sieci obszarów Natura 2000, umieszczonym w II i IV Załączniku Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto, jako jedyny przedstawiciel rodzaju, ujęty jest w kategorii NT (bliski zagrożenia) w światowej czerwonej księdze gatunków zagrożonych, opracowywanej przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody. Jest chrząszczem saproksylicznym, wymagającym do rozwoju drzew martwych lub częściowo obumarłych. Rozwój larwalny przebiega w środowisku podkorowym.

W pracy przedstawiono stanowisko systematyczne, morfologię, rozmieszczenie, biologię i ekologię, status ochronny i perspektywy ochrony zgniotka cynobrowego w odniesieniu do zachowania jego środowisk życia poprzez uwzględnianie naturalnej dynamiki siedlisk, ich złożonej struktury i wielogatunkowej dendroflory. Opisano także 7 nowych stanowisk z terenu Polski południowo-zachodniej w kontekście danych historycznych z regionu. Zwrócono uwagę na wzrost liczebności populacji w niektórych częściach środkowej Europy oraz występowanie na starych plantacjach topolowych i znaczenie tych obserwacji dla planowania ochrony zgniotka w Polsce. Podkreślono status zagrożenia pokrewnego gatunku, zgniotka szkarłatnego *Cucujus haematodes*, zwracając uwagę na potrzebę ochrony stanowisk obu przedstawicieli rodzaju.